

De spirituele ontwikkeling van de Keltische volksziel

Samenstelling Benita Kleiberg

Inhoud

1. Inleiding
2. Kelten
3. Hyperborea
4. Drottenmysteriën
5. Druïden
6. Triade
7. Spiritualiteit
8. Righ nan Dul
9. Heiligdommen
10. Keltische hoogkruisen
11. Barden
12. Het woord
13. Vates
14. De andere wereld
15. Hu, Ceridwen en de mysteriën van Hibernia
16. Taliesin

Ik bid mijn Vader, Mijn God,
Schenker van mijn krachten
die in mijn hoofd
een hoger Zelf
liet instromen.

Die tot waarneming
mijn zeven organen schiep:
Uit vuur en aarde
uit water en lucht
en nevel en bloesem
en de wind van het zuiden.

Taliessen (Kanu y byt mawr)

Inleiding

Over de Kelten is zeer veel geschreven en er is eigenlijk voor ieder wel wat te vinden dat hem of haar aan zal spreken.

Over de spiritualiteit van het Keltische volk is heel wat minder verschenen en daarop willen wij nu juist uw aandacht op vestigen.

De Kelten waren een woest en krijgslustig volk, maar men had ook een heel andere kant: zij waren namelijk ook zeer spiritueel ingesteld. Om hun geestelijke gesteldheid goed te kunnen begrijpen, moeten we echter wel rekening houden met het feit dat hun bewustzijn heel anders in elkaar zat dan bij de tegenwoordige mens. De geestelijke leiders van het Keltische volk beschikten, na een lange opleidingstijd, over helderziende eigenschappen. Zij konden in hun tempels, die vaak hoog gelegen in eikenwouden lagen, contact leggen met de goden.

Ook is het belangrijk in het oog te houden dat de geschreven taal nog niet bestond.

Alles werd uit het hoofd geleerd en onthouden en daar gebruikten zij een speciale manier voor die we nog gaan bespreken.

Dat wij eigenlijk nog zoveel over de Kelten weten danken wij aan de barden die in latere tijden veel van hun hymnen, gezangen en lofprijzingen op schrift hebben gesteld.

Kelten

De Keltische volkeren zijn nakomelingen van de Indo-Germanen en vormen een ras dat nauw met de Germanen verwant was.

'Keltoi', is afgeleid van het oude Ierse woord 'celt' dat 'mantel' betekent of 'gekleed' en dat gaf de tegenstelling aan met de halfnaakte, niet-Arische bevolking van Midden- en West- Europa.

Oorspronkelijk hadden de Kelten een lange slanke gestalte, hun haar was blond of rood en hun ogen blauw.

De Kelten trokken naar de Donau en naar de Zwarte Zee, naar Griekenland, naar de Balkan, naar Italië, naar Spanje en naar Portugal. Toen zij heel Frankrijk (Gallië) hadden doordrongen en een deel van Iberië, vertakten hun invasies zich naar de overzeese landen van Brittannië en Ierland. Alhoewel zij in Ierland in de minderheid waren, leidde hun actieve volksaard tot een 'verkeltisering' van het eiland.

De Keltische oerbevolking vormt in principe de grondslag van de gehele Europese bevolking en overal stroomt in het Europese bloed de erfenis van de oude Kelten.

De Kelten toonden altijd een zeker respect voor de plaatselijke religieuze tradities en namen deze soms in hun eigen cultuur op. Vandaar dat de Kelten met hun imaginerende, gevoelige cultuur hun eigen druïdenleer hebben overgeplant op de oudere, megalithische bevolking van West-Europa. Dat deze 'overplanting' vrucht zou dragen, kunnen we aflezen aan de enorme cultuurbloei die de Kelten hebben teweeg gebracht.

De Kelten kwamen pas tussen 1000 en 500 v. Chr. naar de westelijke gebieden. Rond 800 kwamen zij in Zuid-Frankrijk en Spanje. Ongeveer in 500 bereikten zij Brittannië en in de daarop volgende eeuwen breidden zij hun gebieden uit over Schotland, Wales en Ierland. Ondanks de taalverschillen vormden deze volkeren van West-Frankrijk, Ierland, Engeland en Schotland, één groot Keltisch geheel.

In het exoterische leven stonden de Kelten bekend om hun enorme woestheid: voor hen had het leven weinig waarde en het enige wat gold was een heldendood. Gevochten werd er om de kleinste zaken. De heldentijd van bijvoorbeeld de Ierse koningen is één lange litanie van onderlinge oorlogen en verklaart enigszins de strijdlust van de huidige Ieren.

Alexander de Grote heeft de Kelten eens gevraagd wat zij het meest vreesden. Zij antwoordden hem: 'Niets'. Wij vrezen maar één ding: dat de hemel op ons zou kunnen vallen.

Het was echter absoluut geen grootspraak dat zij niets vreesden, maar dat zij ontzag hadden voor de hemel met zijn gesternte, zon en maan was waar. Even groot was hun vrees voor de aarde, water en lucht, want zij kenden de reuzenkrachten van de sterrenhemel als ook de elementen van de aardewereld. De druïden gebruikten hun kennis en ervaring om die elementen te temmen en te sussen en waar mogelijk, om dienstbaar te maken voor de mens.

De Kelten hadden echter ook een andere kant die sterk afstak bij hun vechtlust: zij waren zeer spiritueel ingesteld.

Om het Keltendom goed te begrijpen is het noodzakelijk de geestelijke leiding van dat volk te bestuderen en deze was opgedragen aan de geschoolde ingewijde, de druïde. Zij hadden zoveel macht dat de druïde boven de koning stond! De hoogste autoriteit was dus opgedragen aan de klasse van de leiding gevende druïden en dat zegt wel iets over de spirituele interesse van de Kelten!

Bij de Kelten trof men mensen aan die de elementen wezens in de natuur waar konden nemen, zoals wij tegenwoordig de stofsfeer aanschouwen. De wereld van de elementen, van water en van aarde, was niet toegesloten en men had direct contact met de natuurwezens, waar over men spreken kon, zoals wij spreken over bomen, planten, bergen en wolken.

Alle vroegere leiders van de mensheid in de tweede en derde na Atlantische cultuurperiode waren in staat de boven zinnelijke natuur waar te nemen, doordat zij hun eigen etherlichaam af konden scheiden van hun fysieke lichaam. Dit etherlichaam werd dan de drager van bepaalde bovenzinnelijke krachten en bracht een helderziendheid teweeg die de spirituele leiders van de Kelten, de druïden, hanteerden.

Men kan zich afvragen waar de Keltische druïden hun inspiratie vandaan haalden en dat wordt in het volgende hoofdstuk uiteengezet.

Bronnen: GA 158 en 124 van Rudolf Steiner

Hyperborea

In zijn geschrift 'Timaios' schrijft Plato wat ongeveer 200 jaar vóór hem Solon, de wetgever van Athene, van een Egyptische ingewijde van Saïs had gehoord. Die vertelde Solon over het grote eiland, het vergane Atlantis, dat groter zou zijn geweest dan Libië en Azië samen. De bijbel noemt de naam Atlantis niet, maar beschrijft wel een grote zondvloed en dat kan een verband hebben met de ondergang van Atlantis.

Bovendien hebben vele volkeren een zondvloedsage die allen weer iets anders vertellen. Dit komt waarschijnlijk uit het feit voort, dat alleen zieners in staat waren de gebeurtenissen in Atlantis te aanschouwen en ieder weer op een andere manier, afhankelijk van waaruit men het beschouwde: vanuit het zuiden of noorden of vanuit de winter of zomer. In hun kern zijn ze allemaal waar en verhalen over een grote overstroming waarin een geweldig land ten onder ging.

Een stuk aarde, aan de rand van het oude Atlantis, heeft een zwakke weerschijn van het verdronken land en dat is Ierland en verder het westen van Schotland en Brittannië en een deel van Bretagne. Dit waren de gebieden waar de Kelten leefden.

De Kelten waren er van overtuigd dat het verzonken Atlantis werkelijk bestaan had.

De verdwijning van dit land had een zeer diepe indruk op de Keltische ziel nagelaten en bovendien werd deze ondergang hardnekkig in de volksziel vastgehouden. De Kelten versmolten de herinneringen aan het oude Atlantis in de loop der tijden met nog oudere herinneringen: die van de paradijselijke staat. Vandaar dat in de vele mythen deze wonderlijke werelden besproken worden en men spreekt dan over 'de andere wereld', waarin goden en mensen samenkomen.

Na de ondergang van Atlantis trokken er twee groepen mensen oostwaarts: de ene onder leiding van Manu bewandelde de noordelijke route via Noor-Europa naar India en de andere ging langs de zuidelijke route richting het huidige Afrika.

De noordelijke groepering werd later door de Griekse geschiedschrijvers beschreven als de Hyperboreërs (hyper= aan de andere kant en boreas = van de noordenwind)

Boreas was dus de naam van de noordenwind die storm en winterkoude met zich meebracht.

Reizigers en historici uit de oudheid schrijven over een hoogstaande religieuze groepering, het volk van de Hyperboreërs, die als centrum Elixoa had, op het gelijknamige eiland dat waarschijnlijk het Deense eiland Seeland moet zijn geweest. In deze heilige stad die geheel bevolkt werd door talrijke tempeldienaren stond een hoge school voor priester-dichters, die begeleid werden door zangers en musici. De naam van deze priesters was *Boreadai* en in het Gallisch *Bairadion*. Hun godsdienst was gericht op de God van het Licht en vandaar de naam *Barden van de Zon* die zij tot aan hun verdwijning gedragen hebben.

(Over de Barden wordt later nog gesproken.)

Het land van de Hyperboreërs lag in de regionen van Noor-Europa en Noord-Azië van Scandinavië over Finland tot tegen Siberië.

De Hyperboreërs waren een rustig volk dat in vrede en klaarheid leefde en werd als ras beïnvloed door de uitwerkingen van de ether en de bodemgesteldheid. Zij hadden nog geen bewustzijn van de in de stofwisseling en voortplantingsorganen opborrelde bloeds- en levensvuurkrachten. In de koelere gebieden ontwikkelde zich zo de Noord-Atlantische mensheid die vrij was van de materialistische verharding van het ik en werden onder de paradijselijk onschuldige omstandigheden van de Hyperboreese impulsen het eerste blanke ras gevormd. De mensen die tegen de Noordpool woonden, werden door middel van hun hoofd meer door de kosmos beïnvloed. Dit had tot gevolg dat zij later denkend en zinnend hun aandacht op de uiterlijke wereld konden richten. Dit stond in tegenstelling met de groep Atlantiërs die in zuidelijke richting oostwaarts waren getrokken. In de lichamen van deze mensen gloeiden de stofwisselingkrachten.

Van Hyperborea werd gezegd dat het een half jaar lang een heldere nacht had en ook een half jaar lang een lichte dag, zodat het land in de noordelijke gebieden van de Barentszee, de Witte Zee en de omgeving van Siberië en Finland te zoeken was.

Over deze heldere nachten in Hyperborea vertelt zelfs Homerus in zijn verhaal over Odyssee.

Hyperborea had een maagdelijke, paradijselijke gesteldheid en de eilanden in deze omgeving waren volgens Diodoros von Sizilien zo vruchtbaar dat zij zelfs twee oogsten per jaar leverden. ⁱ

We moeten dit wel plaatsen in de tijd vóór de planetarische veranderingen; toen waren de gebieden rond Finland veel warmer dan nu. Daarna is het klimaat drastisch gewijzigd en werden deze gebieden geconfronteerd met een veel koeler klimaat.

De lichamen van de Hyperboreese mensen waren in deze oude tijden meer plantaardig en zij vermenigvuldigden zich ook op een plantaardige wijze, dus zonder bevruchting. Een groot etherwezen kon meerdere 'lichamen' bevatten en de ethermensheid (van het paradijs) was als het ware de groepsziel voor vele lichamen.

De Hyperboreërs waren in latere tijden vereerders van de Zonnegod Apollo en waren in principe als priesters van Apollo bekend; zij prezen en vereerden deze god dagelijks. Dit is goed te begrijpen als men bedenkt dat de helft van het jaar de nachten zo licht waren, moesten de bewoners wel een speciale beleving met het zonlicht hebben gehad.

Zo incarneerden de latere leraren van de mensheid zich in deze onberoerde etherwereld van het noorden. Dit verklaart waarom de vele volkeren hun goden in het noorden huisvestten. In latere tijden verspreidden deze leraren hun leer in de vorm van priestergemeenschappen die in het noorden van Scandinavië hun centrum hadden en in een cirkelachtige boog door heel Europa tot aan de Zwarte Zee werkzaam waren.

De Grieken brachten de Hyperboreërs kostbare wijdingsgeschenken en soms kwamen de Hyperboreërs zelf naar Griekenland, zoals de Hyperboreër Abaris, die de oude geestverwantschap met de inwoners van Delos hernieuwde.

De verbondenheid van de Grieken met de Hyperboreërs komt ook nog tot uitdrukking in het feit dat zij deze mensen bij hun inwijdingsgraad van 'Zwaan' aangeven; de zwaan was een heilig dier en aan de god Apollo gewijd en bij diens geboorte werd hij in een zwanenwagen naar het lieflijke Hyperborea geleid.

De Hyperboreërs leefden vegetarisch, zonder arbeid, een zalig en gezond leven dat wel honderden ja, duizenden jaren kon duren.

In het Finse epos van de Kalewala lezen we hoe de moeder van Wäinämöinen, de god van de poëzie en magie, hem 700 jaar droeg eer hij geboren werd. Deze beelden verwijzen naar en verre aarde periode, die men de hyperboreese noemt waarin de mens nog een etherische lichtgestalte had. In die tijd kende men nog niet de dood en de metamorfose van de ene vorm in de andere. Van al deze hoedanigheden was men in de mysterieplaatsen van de oudheid op de hoogte en werden deze paradijselijke onschuldige toestanden versmolten met de Hyperboreërs van de na Atlantische tijd.

Volgens Steiner beïnvloedde de Hyperboreërs niet alleen op geestelijk gebied de Grieken, maar ook de Keltische druiden en was de priesterorde van de Hyperboreërs de gemeenschappelijke inspiratiebron van zowel de Griekse Apollo-Zonnedienst als voor de Keltisch-Germaanse verering van Lug of de Zonnegod.

De Drotten, Trotten of ook wel Trudi, beïnvloed door de Hyperboreërs, verspreidden op die wijze hun zonnemysteriën die de oudste mysteriën van Europa waren en die de inspiratie waren van de Keltische druiden.

Bronnen: Ierse heiligen,helden en druiden van Erika Dühnfort,Het Druidisme van A.Gadal en

Irland van Hans Gsänger

Drottenmysteriën

De Keltische druiden hebben dus hun oerinspiratie te danken aan de ingewijden uit de Drottenmysteriën. Over de Drotten is, buiten wat Steiner over hen heeft geschreven, zeer weinig bekend.

In Noord-Scandinavië en in Finland bloeiden er in de perioden na de ijstijd, toen er hier een steeds milder klimaat ontwikkelde waar in het zuiden rijke wouden van dennen, berken en espen en waarbij zich later vijgen, olmen en linden nog toevoegden, de oudste en zeer spirituele mysteriën van Noord-Europa op die de Drottenmysteriën worden genoemd. Volgens Steiner heeft de geestelijke ontwikkeling van Europa dankzij de Scandinavische Drotten zich kunnen ontplooien. Alles wat wij kunnen vinden over de Edda en in de oude Germaanse mythen en sagen is terug te voeren op de Drotten of Druïden, want de schrijver was ongetwijfeld een ingewijde in de mysteriën van de Drotten.

Deze sagen zijn niet alleen een symbool of een allegorie, maar ook nog iets anders.

Denken we hierbij aan Baldur, de god van het Licht en hoop van de goden, die door Loki gedood werd.

Deze vertelling heeft een diep mysterie, want een ieder die ingewijd wilde worden, moest niet alleen het verhaal van Baldur kennen, maar ook doorleven.

De eerste opdracht van de leerling was: zoek het verloren gegane lichaam van Baldur. Baldur, zo dacht men, is de eeuwig levende mens die niet tot de stofsfeer behoort. De leerling moest deze Baldur zoeken en niet in de materie *buiten* hem, maar in *zichzelf* en tot *leven* brengen. Hij moest de materie overwinnen en op deze wijze kon hij zich ontwikkelen tot een leidsman van de mensheid. In alle geestelijke scholen is deze weg overal dezelfde.

Veel wat er in de Edda beschreven is, heeft zich werkelijk in de Drottenmysteriën

afgespeeld. Een enorme macht lag in de handen van deze oude Drotten priesters, een macht over leven en dood. Helaas is alles in de loop der tijd gecorrumpeerd.

Toch was het druïdendom eens het hoogste en heiligste. Voor het christendom zich begon uit te breiden, was er veel zwarte magie, zodat uiteindelijk het christendom een verlossing werd.

Zo hebben de Drotten mysteriën een bodem gecreëerd en een geestelijk leven in Europa voorbereid waarop het Christendom zich kon ontwikkelen.

4.Druïden

De Grieks-Romeinse historicus en geograaf Strabo (63 v.Chr.) die veel gereisd had en goed op de hoogte was, bericht dat er drie vormen van geestelijk leiderschap was bij de Kelten. Ten eerste de *druïden*, ten tweede de *barden* en ten derde de *vates*.

Het woord 'druïde' is afgeleid van het Griekse woord 'eik' en de eik werd bij de druïden als heilige boom vereerd. Het Gaelische woord echter is 'druidh' en dat betekent een wijze man of een tovenaar. Beide betekenissen geven al aan dat de cultuur van de druïden bijzonder te noemen was.

Geringschattend wordt er wel over de druïden gesproken of zij slechts louter waarzeggers en fantasten waren, maar het tegendeel werd beweerd door de Romeinse Ceasar. Deze had, alhoewel zij zijn vijanden waren, een groot respect voor de oude Keltische druïden en schrijft (in *De bello gallico*) dat de leerlingen van de druïden een strenge scholing beoefenden die soms wel twintig jaar duurde, aangezien niets opgeschreven werd. Alles werd uit het hoofd geleerd in de vorm van poëtische triaden. Deze scholing ontvingen de leerlingen in grotten en diep in de wouden. De druïden waren oeroude Germaanse, en geschoolde ingewijden. In Engeland bleven zij bestaan tot in de tijd van koningin Elizabeth in de 16de eeuw.

Alles wat we in de Edda kunnen lezen over de oeroude Germaanse sagen wereld gaat terug naar de wijsheid van de druïden. De dichter van de Edda was immers een druïde priester. De druïde priester sprak hoge waarheden uit en al waren deze eenvoudig, ze drongen diep in de menselijke ziel door. Deze vertellingen bouwden iets op in het menselijk systeem, zodat in een volgende incarnatie deze hogere waarheden begrepen werden, omdat zij voor geprepareerd waren.

Veel wat er in de Edda te lezen is gaat over leven en dood en berust op werkelijke gebeurtenissen die in de tijd van de oude druïden feitelijkheden waren. De Edda was in die tijd de allerhoogste en heiligste sage, maar werd door de tijd steeds meer gecorrumpeerd.

In het noordelijk gedeelte van het Keltische Europa werden de geschoolde ingewijden ook 'cerunnes' (= hert) genoemd. Hier kunnen we een verbinding zien met de godheid Cernunnos die op een hertencultus wijst. De oude Kelten vereerden nog meer dieren en wel: de hond, het hert en de stier die allen op de ketel van Gundestrup te vinden zijn.

Op de ketel van Gundestrup, die vermoedelijk uit de La Tène periode stamt in de 2de of 1ste eeuw v.Chr., kunnen we een mens in meditatieve, zittende houding zien met een uit het hoofd spruitend gewei van een hert. Dit kunnen we bekijken als een bepaald stadium van ontwikkeling van geestelijke verbondenheid met de kosmos. Ook zijn op deze ketel de verbinding met zon en maan waar te nemen en dit duidt weer op het feit dat de Kelten zich verwant hebben gevoeld met de oeroude zonnecultus die terug gaat naar de Hyperboreese cultuur.

Een zittend figuur in meditatie

De Gundestrup ketel

De decoraties op de ketel tonen Keltische godheden en rituelen en daarom denkt men dat hij bij druïdische religieuze plechtigheden werd gebruikt.

De Gundestrup ketel is te zien in het nationaal museum van Denemarken in Kopenhagen.

Bronnen: Zon en Kruis van Jakob Streit

5. Triade

De Keltische cultuur was gebouwd op een drieheid, een triade. Zij gingen dus niet uit van een dualiteit van licht en donker, van wit en zwart, maar 'het midden' was voor hen belangrijk. De ochtend- en de avondschemering waren spirituele tijden. De vele 'natuurgoden', de elementaire wezens, verschenen in drievoud. Hun raadsels, de manier waarop men geestelijke kennis doorgaf, hadden altijd een drieslag.

Een gedicht waar de triade tot uitdrukking komt, is het volgende. De drie vreugden van de barden van Brittannië zijn:

spreken met kennis van zaken;

handelen met wijsheid;

vrede en harmonie brengen.

De druiden die leiding gaven aan hun leerlingen gaven door middel van triaden hun kennis door. Niets werd op schrift gesteld! Alles werd mondeling overgedragen en om dit te vergemakkelijken vaak in welluidende, poëtische triaden die in duizenden verzen overgedragen werden.

De drie-eenheid komt ook in hun goddelijk principe tot uitdrukking en de druiden verkondigden een leer waarbij alles tot God weer terugkeert.

Eén is het getal van de eeuwige onveranderlijkheid en is in alles, zoals alles in Hem is. Twee is het getal van de verscheidenheid, van de onbestendigheid, omdat alles weer op zijn beurt in zijn tegendeel naar voren treedt. Drie is het volmaakte getal, het heft de tegenstellingen op en geeft verlichting.

Er zijn voor de druiden drie oorspronkelijke eenheden:

Eén God,

één waarheid,

één punt van vrijheid.

Voorts komen er drie dingen uit deze oorspronkelijke eenheden:

Alle leven,
al het goede
alle macht.

De leerlingen van de druiden kregen het volgende te bestuderen en werden gestimuleerd deze zaken zich eigen te maken: een hoge moraal, zuiverheid van zeden en gebruiken, een onberispelijke levenswandel, grote vrijheid van geest, onafhankelijkheid in het oordelen, verheven beginselen, en een verlangen naar spiritualiteit.

Dit alles werd door de volgende triade bevorderd:

De godheid vereren,
werken voor wereld en mensheid
dapper de slagen van het lot verduren.

Ook de Keltische maatschappij was in drieën verdeeld. Men onderscheidde naast de gewone bevolking drie standen: de krijgers met de koningen, de druiden met hun priesters en rechters, en als laatste de barden waaronder de zangers en de artsen. Deze verdeling in drieën gaf ook meteen de situatie aan waarin de mens stond: de onvrijen, de vrijen en de edelen.

Dit wordt duidelijk in een vers in de Edda, de Noordelijke mythische verhalen. In de mythe van 'Het lied van Rig' is Rigspula de god van de Asen. Wanneer Rig rondtrekt ontmoet hij drie kinderloze ouderparen en verwekt bij de drie vrouwen een zoon.

De dichter wist de drie standen op poëtische, maar zeer specifieke wijze aan te geven. Dit gedicht wordt door Jan de Vries rond de 12de eeuw geschat. Hier volgen enkele fragmenten.

Bij de onvrijen heet de zoon Knecht:

Zij baarde een zoon,
bruin van huid;
zij doopten de knaap,
en Knecht was zijn naam.

Bij de vrijen heet de zoon Karl:

Zij baarde een zoon,
blank van huid;
zij doopten de knaap
en Karl was zijn naam.

Tenslotte baart de vrouw bij de edelen een zoon die Jarl werd genoemd:

Een zoon baarde Moeder,
wond hem in zijde;
zij doopten de jongen,
en Jarl was zijn naam;
bleek was zijn haar en blank zijn wangen,
schitterend zijn ogen als van een slang.

Jarl wordt door Rig als zijn erfgenaam gezien en hij leerde zijn zoon de runen die hij uiteindelijk beter verstond dan zijn vader.

Spiritualiteit

De Druïden verkondigden met hun spirituele leer onder andere de onsterfelijkheid van de ziel en de zielsverhuizing en men geloofde stellig in een andere wereld met beloningen en straffen. Verder was het water voor hen het eigenlijke oerprincipe en was vóór de schepping in onbevleete reinheid voor handen .

Voorts waren er twee hoofd godheden: Hu de vader en zonnegod en Ceridwen, de moeder en maangodin. Deze worden wel vergeleken met de Egyptische Osiris en Isis.

De druïden hadden een bovenzinnelijk waarnemingsvermogen dat met de gave van profetie verbonden was. Deze profetie werd vaak ingeleid met de woorden: 'Ik zie met mijn geestelijk oog'.

Hun magische eigenschappen waren ook beroemd en gevreesd en in het bijzonder bij oorlogen. De druïden konden de natuur zo beïnvloeden dat zij rampzalige gevolgen kon hebben. Het is bekend dat in een bepaalde strijd een druïde tegen een heuvel blies en dat zijn adem een ware storm ontketende en bovendien de heuvel uit het zicht verdween door een dikke nevel. De tegenstanders van de Kelten verloren de moed en staakten de strijd.

Door de kracht van hun spreuken en bezweringen konden zij niet alleen de natuur beïnvloeden, maar brachten ook zegeningen én leed onder de bevolking. Zij waren als priesters midden in het leven geplaatst en gaven ronduit hun mening over bepaalde aangelegenheden die de mens bezighield. Zo konden zij hun strijders aanmoedigen dapper te zijn wanneer er gevochten moest worden, maar ook kritiek en hoon leveren op mensen die laf waren.

Dat de druïden ook bekend waren met de astronomie kunnen we aflezen aan hun bouwwijze. Geen steen werd bij een tempelbouw zomaar op de andere gelegd. Alles werd volgens precieze astronomische maten gebouwd.

De tempels werden vaak op verhogingen in een eikenbos opgetrokken en deze waren of kruisvormig, omdat het kruis het symbool was van de wedergeboorte of rond, want dat stond symbool voor het wereld al. Of zij waren vleugelvormig om de goddelijke geest aan te geven of slangvormig, omdat de slang symbool was voor de godheid Hu, de druïdische Osiris.

De allerheiligste tempel was een cromlech of een dolmen.

Rudolf Steiner heeft in de jaren twintig van de vorige eeuw een reis naar Engeland gemaakt en bezocht daar de oude mysterieplaatsen van de druïden. Met zijn helderziende gave heeft hij o.a. in Ilkley en Angelsey de hoedanigheden van de druïden priesters in een ver verleden waargenomen. Deze worden beschreven in 'Inwijdingswetenschap en sterrenwijsheid'.

Het volgende is een korte beschrijving van zijn observaties.

De druïdewijsheid was in principe een onbewuste herinnering, aan alles wat de aarde had vóór dat de zon en maan zich van haar had afgesplitst. Daar had de inwijding van de druïdepriesters mee te maken: het was een zonne-inwijding en deze bracht de maanwijsheid met zich mee.

De druïden waren toonaangevend voor hun volk of volksstammen, zowel op religieus gebied als ook in de geneeskunde. Ze waren alles in één.

Zij namen in hun afgesloten dolmen de geestelijke krachten van de zon waar en waren op die manier de voortzetters van de grote Hibernische mysteriën (hier later over meer) van de oudheid. In die donkere ruimten van de dolmen, het bovenste gedeelte was toegedekt met een deksteen, was het voor de geoefende priester mogelijk het geestelijk-wezenlijke van het zonlicht waar te nemen. De druïdepriester hield zich, staand voor het altaar, bezig met de innerlijke kwaliteiten van de zon en op die wijze stroomde de wijsheid, die een natuurkracht was, bij hem naar binnen.

We moeten steeds in gedachten houden dat we een periode beschrijven waarin er nog niets opgeschreven was, dat kwam pas later met de Odin-cultuur die het runenschrift bracht. Men nam geen boek ter hand om kennis te verkrijgen, maar men *las in de kosmos*. De druïden lazen wat het zonlicht deed met de cromlechs om zo de geheimen van het heelal te leren kennen. Op die manier kon hij de boeren vertellen wanneer zij moesten oogsten en wanneer zij moesten zaaien. Deze impulsen waren veel sterker dan de zintuigervaringen van de tegenwoordige mens.

De druïde, staand in de cromlechs, kreeg geen abstracte kennis, maar ervoer daar wat in zijn bloed klopte, wat innerlijk door hem heen pulseerde. Dit inwerken tot in zijn fysieke gesteldheid had tegelijkertijd een geestelijk aspect en dit innerlijk bewogen worden was zijn kennis. Zo verkreeg hij zijn zonne-initiatie en kreeg hij daarbij het vermogen de maankrachten te begrijpen die met het uitreden van de maan waren achtergebleven. Doordat hij aan de ene kant de zonneworkzaamheid innerlijk kon leren kennen, werd hem ook duidelijk hoe zich in deze zonnewerkingen andere hoedanigheden van de kosmos, bijvoorbeeld de maanwerkingen, uitstorten. De zon doet de plant ontkiemen en ontspruiten en het wordt daarin begrensd door de maan die deze spruitende krachten tegenhoudt. De maan reflecteert immers het zonlicht. Zij heeft een begrenzend werking in de plant doordat zij de wortelkrachten omhoog zendt waardoor de plant gaat groeien en stengel, blad, bloem en vrucht gevormd wordt.

Bij daglicht, en in de zomer natuurlijk het sterkst, ervoer de druïdepriester wat de zon hem onthulde, maar 's nachts onderging hij de krachten van de maan die onder hem in de plantenwortels werkte.

Dit gaf hem geen abstract kennis, maar hij ervoer de natuurkrachten in hun weven en werken in al hun levendigheid. Hij zag deze krachten als elementenwezens die in de stenen, planten en bomen groeiden. Wanneer deze krachten binnen de weldadige grenzen van wortel, bloem en blad door de goden werden vastgehouden, ontplooiden zich een normale plantengroei.

Deze elementenwezens konden echter ook uitgroeien tot reusachtige afmetingen en worden in de Noordse mythologie met 'Jötuns' aangeduid. Deze elementaire wezens bleven niet bij de plant: zij hadden het streven naar buiten te gaan en uit te groeien tot reuzen, tot vorstreuzen bijvoorbeeld die tenslotte een verwoestende uitdrukking gaven over de aarde in de vorm van een alles vernietigende ijskoude rijp. De uitgetreden wortelkrachten die een zegenrijk bestaan hadden in de plant werden uiteindelijk tot een vernietigende vorstrijp.

Ook datgene wat in de bladgroei huisde kon uitgroeien tot reusachtige nevelstormen die zich tenslotte in een vernietigend vuur transformeerden. Zo veranderde de bescheiden bloeikracht van een plant in een alles verzegend vuur. Men zou dan kunnen spreken van voortbrengselen van de tegenstander van de goden.

In de meteorologische processen zag men dus de reusachtig geworden krachten van de elementenwezens van het waterachtige en van het luchtachtige in de vorm van opborrelende rijp en van de dauw. De druïdepriester las in deze processen, door zijn zonne-initiatie, wat hij van de *kosmos* kon verkrijgen, en onder aansporing van deze inwijding wat hij uit de maan-natuurwetenschap aan *kennis* kon verkrijgen. Dit alles stond in een duidelijk samenhang met religieuze en met het sociale. Het best komt dit naar voren in de manier waarop de druïden omgingen met de medische wetenschap. Ze namen waar wat er met de planten gebeurde wanneer deze werden geconfronteerd met de vorstreuzen, de stormreuzen en de vuurreuzen en probeerden deze processen op een bepaalde manier na te bootsen. Ze kookten, bevroren of verbranden hun planten en imiteerden zo wat er in de natuur buiten gebeurde. De vernietigende krachten van de Jötuns, deze reuzen van storm, vorst en vuur, met hun ontketenende maankrachten konden zij weer binnen bepaalde grenzen houden. Hieruit ontwikkelden zij dan hun geneesmiddelen en geneeskruiden die erop berustten dat de reuzen zich met de goden verzoenden. Ieder geneesmiddel uit die tijd had de verzoenende kracht tussen goden en reuzen: in die middelen waren de reuzenkrachten aan banden gelegd om zich dienstbaar te maken aan de zonnekracht.

Al deze zaken klinken ons misschien zeer vreemd in de oren, maar wij moeten er rekening mee houden dat in de tijd dat zich deze dingen afspeelden er geen spoor van intellect aanwezig was. Deze civilisatie lag zo'n drie- tot drieënhalf duizend jaar geleden over grote delen van Noord- en Midden-Europa. Toen was er nog niets op schrift gesteld en was er alleen het kosmische schrift dat door de priesters gelezen kon worden. Daarin verbreidde zich toen later een mysterie dat uit de streek van de Zwarte-Zee afkomstig was en dat in de Noorse mythologie met Odin aangeduid wordt.

De Odincultuur is een Mercuriuscultuur, zij bracht naast het toenmalige zon- en maankarakter weer iets nieuws, namelijk een intellectuele impuls. Vandaar dat men zegt dat Wodan of Odin de bringer van het runenschrift is; hij bracht een ontcijferingskunst dat de mens op primitieve, intellectualistische wijze voor het eerst uit zichzelf kon scheppen. Vanaf die tijd kreeg alles die zogenaamde Odin-impuls dat een voorloper was op de latere, intellectuele civilisatie.

Nu waren de priesters vanuit de zon- en maancultuur niet voor deze ontwikkeling die zij als een *ziekte* beschouwde. Iemand die met deze Odin-impuls behept was, sloot zich in zichzelf op en begon te piekeren. De druïden vonden niet dat je je in jezelf moest opsluiten, je moest met elkaar in de natuur leven! Ze beschouwden mensen die tekens, de runen, maakten als zieken die zij genezen moesten. Zo kwam het dat in de Wodan of Odin-cultuur het wezen Balder niet begrepen werd en men deze Balder moest genezen, niet met het leven, maar met de dood. Men had voor Balder, de personificatie van de intelligentie die uit de runenkracht van Odin voortkwam, geen juist geneesmiddel. Hij moest naar de onderwereld waaruit hij slechts bevrijd kon worden door middel van de dood. We zien in Balder, de god die niet uit de dood kon verrijzen, de voorloper van de latere Christus die wèl oprees uit de dood.

Dit komt doordat Christus direct uit de zonnesteer naar de aarde is neergedaald, en Balder, het Mercuriuswezen, was slechts de *reflectie* van de als zonlicht gepersonifieerde Christus.

De druïdepriester zocht zijn ideeën over het religieuze en het sociale in de duistere cromlechs die hem op die wijze zijn kennis gaven. Hij bewerkte wat buiten in de wereld van de reuzen verderf bracht om tot geneesmiddelen. Giftige krachten in het groot worden in het klein, en op de juiste plaats aangebracht, tot heilzame middelen.

Op die wijze beoefenden de druïden door middel van de zonne-initiatie de oerwijsheid die, door de maanwezens toen zij nog op aarde waren, was achtergelaten. Wanneer we over de mensheid van duizenden jaren geleden spreken, moeten we ons bewust zijn dat er toen een heel ander bewustzijn voor handen was, anders is het bovenstaande een niet werkelijke situatieschets.

Tegenwoordig is ons bewustzijn in te delen in: waken, dromen en slapen. De mens van voor de 14de eeuw had een heel andere gesteldheid. Dit bewustzijn had zijn voorloper in de latere Griekse tijd. Het wakker zijn van toen verliep niet in de patronen zoals wij die nu kennen: in logische samenhangen van de verlopende voorstellingen.

De meteorologische hoedanigheden, die wij nu natuurverschijnselen noemen, had voor de vroegere mens een heel andere betekenis. Deze wetten werden als elementaire krachten met een wezenskenmerk gezien. Bij de grenzen van bomen en planten zag men uitdijende reuzen, geestelijke wezens die over weer en wind, in hagel en storm heersten. De hele natuur was een groot levend geheel. We kunnen deze verhalen over de Jötuns, de reuzen van vorst, regen en wind, nalezen in de Noorse mythen.

De mens was ook op een bepaalde manier opgesloten in zichzelf, maar niet zoals wij dat nu kennen. Men zag beelden buiten zich, maar ook niet op de wijze waarop wij nu bijvoorbeeld bergen zien. Men voelde zich dicht bij de vorst-, wind en regenreuzen staan die hij als wortel- en bloemgeesten zag. Hij voelde zich daar één mee en omdat hij zich daar zo verbonden meevoelde, scheidde hij zich niet in zijn zieleleven daar vanaf.

In dat vroegere bewustzijn was er nog meer dat zich onderscheidde. Ze schouwden niet alleen in deze beelden hun bestaan in het heden, maar zagen ook hun vooraardse leven. Zoals wij tegenwoordig alles in een ruimtelijk perspectief zien, zo schouwden zij hun bestaan in een tijdsperspectief. Niet als in een herinnering, maar in een zien. Hij zag dat voor zijn geboorte hij in een geestelijke wereld leefde, waarna hij later in een stoflichaam op aarde neerdaalde. Later kwam daar steeds meer de natuurlijke beleving van de uiterlijke wereld tot uitdrukking. Toen wist hij nog wel dat hij uit geest geboren was, maar zag daarnaast ook de zuiver stoffelijke verschijnselen in de natuur, zoals de bloemen, de bergen, de dalen en de rivieren. Hij voelde hoe zijn menselijke gestalte uit de geest geboren was, maar dat hij in een wereld was afgedaald die niets met het geestelijk te maken had: hij ervoer dit als een verstoten zijn uit die geestelijk wereld. Hij ervoer dat hij uit de goddelijke wereld was gevallen en in een natuur geplaatst was waar hij met zijn mensenwezen niet thuis behoorde.

Het resulteerde in een gevoel van schuld, van zonde. Zo ontstond bij die mens zijn schuldgevoel, zijn zondeval. Het was niets anders dan een *bewustzijnsverandering*, maar dat begreep hij niet. Vanaf de Oud- Indische culturen waren het de wijze wereldleraren, de priesters die een inwijding hadden ondergaan, die de mens een troost brachten, die als een balsem tot de harten sprak.

Zij wisten dat de grote Zonnegeest zich in gereedheid bracht om op aarde te incarneren. Duizenden jaren geleden was het lichaam van de mens door de werking van de intellectuele krachten nog niet zo verhard als nu. De zielen konden zich, door geduld en oefening, als een kelk openen, waarin de goddelijke wereld zich kon uitgieten. De komst van Christus konden zij aflezen aan de veranderingen in de etherwereld, toen Hij zijn levensgeest in de etherwereld deed uitstromen. Zij noemden Christus, Righ nan Dul, de Koning der Elementen.

Righ nan Dul

De ingewijden van de Kelten noemden de Christus Righ nan Dul, Koning der Elementen. Zij wisten dat alles in de natuur gecorrumpeerd is, met andere woorden: alles wat natuurlijk is, de planten, dieren en de mens is op een lager plan komen te liggen. Voorheen kon de plant uit zichzelf een nieuwe plant voortbrengen, terwijl zij nu de bevruchting nodig heeft.

De druïden, als geestelijke leiders van de oude Kelten die ver voor Christus in grote delen van West-Europa leefden, waren de astronomen van die tijd.

Het hart van de druïdische cultuur was de zon in samenhang met de maan en de twaalfvoudige zodiakale structuur. De zon was het centrale gegeven van de oude Kelt en de druïden wisten dat haar invloed met dat van de gehele kosmos zijn invloed uitoefende op de mens.

De werkingen van zon, maan en de planeten staan in verband met expansie en contractie. Dus met inkrimping en uitzetting en deze macro kosmische ritmes herhalen zich in de microkosmos van de mens.

De ziel van de mens wordt immers bij zijn geboorte verdicht in de stoffelijke wereld en krimpt als het ware ineen. Bij de dood wordt zijn ziel weer vrijgelaten en over de hemelse ruimten uitgedijd en zet dan op die wijze weer uit. Hetzelfde gebeurt bij de mens in zijn slaap. Wanneer hij slaapt, is zijn ziel wakker en beleeft op intensieve wijze een heel andere wereld dan wanneer hij wakker is en weer terugkeert, weer 'terug krimpt' in zijn lichaam.

'De Zon bij middennacht zien' is dan ook een uitdrukking van de 'geestelijke' krachten van de zon ervaren, of met andere woorden 'de zon achter de zon' zien.

Deze wijsheid was volkomen bekend bij de Egyptisch farao Akhnaton of Amenotheop IV. Hij wist dat de atavistische helderziendheid zou gaan verdwijnen en onder zijn regering vond de overgang plaats van de verering van de 'geestelijk zon' naar de aanbidding van de 'stoffelijke zon' als schenker van het leven. Hij veranderde de eredienst die gewijd was aan Amon-Ra, naar de god Aton.

Het is belangwekkend dat deze zonnewisheid in het westen duizend jaar later pas verdween en daardoor kon de druïdische, oude helderziende kennis tot in de vroeg- christelijke tijden behouden blijven.

De zon was voor de druïden dus een centraal gegeven.

In de Hibernische mysteriën werden de leerlingen van de druïden voor twee beelden, die de zon en de maan voorstelden, geplaatst.

Alleen gelaten in het duister, stegen de leerlingen afwisselend boven zichzelf uit en werden daarna weer samengedrukt. Met andere woorden: hun bewustzijn breidde zich over de gehele kosmos uit zoals in de slaap en kromp weer in het eigen stoffelijke lichaam ineen zoals bij het wakker worden. Hier ook de werkingen van expansie en contractie. Bij deze ervaring voelden de leerlingen dat hun eigen persoonlijkheid minder werd, ja zo goed als verdween. Deze ervaring was zeer belangrijk en kon een inwijding teweeg brengen!

De druïdische mysteriën hadden met de Egyptische mysteriën een overeenkomst: het universele principe van de twaalf zodiakale sterrenbeelden die de mens op alle niveaus beïnvloedde.

Met het principe van de twaalf is iets eigenaardigs aan de hand: zij houdt een volheid in, een volheid die naar iets nieuws verlangt. In veel verhalen en sprookjes kunnen we lezen over twaalf broers of twaalf zwanen die allemaal naar een nieuwe beleving verlangen of waar iets nieuws mee gaat gebeuren.

De twaalf is het archetype waarop het Nieuwe Jeruzalem gebouwd dient te worden.

Het is het verlangen en het zoeken naar iets totaal nieuws, dat zich manifesteert als een dertiende kracht, het Christuslicht.

Als mensheid dienen wij als groep de eenheid van de twaalf te vormen opdat de dertiende, de Christus, zich in ons midden kan openbaren.

Het is de hermetische wet van 'zo boven, zo beneden.' Zoals de zon zich te midden van de twaalf planeten bevindt, zo worden de leerlingen van de groep van twaalf boven hun zelf uitgetild door de dertiende kracht die het Christuslicht is.

De mens was in principe, in de paradijsstaat, onsterfelijk, maar draagt nu de dood met zich mee. En hoe komt dat, zou men kunnen vragen. Hier moeten we de schuld bij de mens zoeken; hij kon immers geen weerstand bieden aan de Luciferische verzoeking. De mens heeft met zijn val de hele natuur met zich meegetrokken naar een lager gelegen plan.

Nu wordt er verhaald dat de ingewijden in Ierland nog een afdruk konden zien van het paradijs van vóór de zonderval, van een toestand waarin de natuur op een ander vlak existeerde. Als een panorama daalde dit beeld in de zielen van de ingewijden neer. De druïden ervoeren bij dit beeld een diepe smart en men vermoedt dat dit beleven een van de belangrijkste problemen is van de Hibernische mysteriën.

Men beleefde deze val niet alleen van uit een menselijk principe, maar ervoer duizenden jaren lang de oersmart der goden over de val van de mens en haar wereld.

Door de geologische samenstelling van de aarde beleefde de mens deze val vele malen intensiever.

De hibernische druïden wachtten met smart op de verlossing en naar de komst van Righ nan Dul, Koning der Elementen. Hij alleen was in staat de gevolgen van deze val een opwaartse wending te geven.

De volksgeest van de Kelten was sterk verbonden met de kosmische Christuskrachten die werkzaam werden.

Hier volgt een oud Iers gedicht waarin Christus de in de wereld stralende Logos is die de duisternis verlicht:

In de tijd voordat Gods Zoon kwam,
was de aarde een zwart moeras,
zonder sterren, zonder zon, zonder maan,
zonder lichaam, zonder hart, zonder vorm.

De vlakten en de heuvels werd licht,
de grote groene zee werd licht,
de hele aarde begon te stralen,
toen Gods Zoon op de aarde kwam.

Wanneer men het intensieve verlangen naar de Christus begrijpt, kan men de diepgang van het christendom van de Kelten in Ierland vatten en wat men daar te verdedigen had.

De komst van Christus bracht in het westen iets heel anders dan in het oosten. In het westen drong Hij door tot in de natuur, belevendigde haar en vulde haar met geest.

In het oosten werd Hij in een mens geboren, in Jezus van Nazareth. Bij zijn kruisiging schouwden de druïden in het westen hoe zijn levensgeest de hele natuur doordrong. De helderziende druïde kon na het mysterie van Golgotha Christus zien in de veranderingen van de natuur, in de wind, de golven, de lucht, het licht, de planten en in de stenen. Deze stroming ging vanuit het westen via Wales richting het oosten.

In het oosten, waar Christus had geleefd, was hij in de mensenharten en zielen getrokken. Deze impuls drong via Griekenland, Noord-Afrika, Italië en Spanje door naar het westen. De beide stromingen komen elkaar tegen.

De westelijke stroming droeg het etherische beeld van Christus, het is het beeld van de zonneheld die tegen de demonen strijdt. Dit beeld heeft op de westerse cultuur een grote invloed gehad en leefde in de zielen van de Kelten maar ook in de Saksen. In de oud Saksische evangelie van de 'Heliand' kunnen we lezen hoe Christus hier is uitgebeeld als een koning met dienaren. Op een bepaalde manier wordt hier het Keltische verhaal van koning Arthur met zijn twaalf ridders gespiegeld die de (eigen) demonen moeten overwinnen. Het is in iedere geval een bijzonder Keltisch gegeven: heer en dienaar horen bij elkaar evenals gebieder en volgeling. Het gaf vorm aan de georganiseerde, aristocratische structuur van de Keltische samenleving. Deze organisatie kon men tot in de kleinste stamverbanden terug zien.

De Kelten hoefden dus niet zogenaamd bekeerd te worden, men ervaarde de Christus helderziend in zijn systeem en dan heeft men geen uiterlijke overleveringen nodig, bovendien: zij hadden al eeuwen naar de Christus uitgezien!

In het volgende Keltische gedicht lezen we hoe het dooreen weven van elementen uit de natuur verbonden wordt met de geest. Dit vers is een typisch voorbeeld van Keltische christendom:

Zoals het was

Zoals het is

Zoals het lot in eeuwigheid zijn zal-

O Gij, Drievuldigheid der genade!

Met ebbe en met vloed.

O Gij, Drievuldigheid der genade!

Met ebbe en met vloed.

Bron: Zon en Kruis van Jakob Streit, Irland van Hans Gsänger

¹ Sigismund von Gleich

Marksteine der Kulturgeschichte

**DE OVERIGE THEMA'S ZIJN IN VOORBEREIDING EN
VOLGEN BINNENKORT**